

معرفی پایگاه جامع قرآنی

بزرگ‌ترین پایگاه قرآنی در جهان اسلام

quran.inoor.ir

گفت‌وگو با عزت‌الله مرتضایی، مدیر گروه تفسیر و علوم قرآن مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

به کوشش: علی نعیم‌الدین خانی

لطفاً خودتان را برای خوانندگان فصلنامه معرفی بفرمایید.

عزت‌الله مرتضایی هستم، مدیر گروه علمی «تفسیر و علوم قرآن» در معاونت پژوهش مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی. بنده به نوبه خودم، تشکر می‌کنم از فصلنامه ره‌آورد نور و همین‌طور، جناب‌عالی و همکارانتان که این وقت را در اختیار ما قرار دادید تا بتوانیم پایگاه جامع قرآنی نور را که یکی از دستاوردهای خوب مرکز است، برای خوانندگان محترم معرفی کنیم.

به طور اجمالی، پایگاه جامع قرآنی را برای خوانندگان معرفی نمایید؟

پایگاه جامع قرآنی، یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های قرآنی است که از دستاوردهای جدید مرکز به شمار می‌رود. توفیق داشتیم در سال ۱۳۹۷ این پایگاه را تکمیل نموده، آن را به صورت آزمایشی راه‌اندازی نماییم و در آغاز سال ۱۳۹۸ مصادف با نمایشگاه قرآن کریم نیز آن را به صورت رسمی رونمایی کنیم. بالأخره، به جهت موقعیتی که مرکز نور دارد، کاربران و محققان عزیز، از ما انتظار دارند در هر کاری که وارد می‌شویم، جامع و کامل باشد و همه زمینه‌های آن موضوع را پوشش دهد. این مطلب، در حوزه محصولات دستکتاپی حاصل شده است؛ اما در خصوص ارائه پایگاه‌ها، مرکز نور کارش را با تأخیر شروع کرده است. بحمدالله، با توجه به توان علمی و گنجینه دینتایی که در مرکز هست، توانستیم پایگاه جامع و گسترده‌ای را که مطابق با انتظارات کاربران باشد، تولید کنیم و در دسترس قرآن‌پژوهان قرار دهیم.

راه‌اندازی این پایگاه چه ضرورتی داشته است؟

در ابتدا باید عرض کنم که جامع تفاسیر نور، یکی از پرمخاطب‌ترین نرم‌افزارهای مرکز است و در همه نمایشگاه‌های داخلی و خارجی، جزء

پرفروش‌ترین محصولات ما بوده و این خود، نشانه پُر کاربرد بودن آن است؛ ضمن اینکه ما تقریباً برای همه یا بیشتر میهمانان داخلی و خارجی خودمان و نیز عموم علاقه‌مندان و یا پژوهشگران و قرآن‌پژوهان، جامع تفاسیر را معرفی می‌کردیم. برای آنکه جامع تفاسیر همیشه و همه‌جا در اختیار کاربران و محققان باشد و همچنین، انتظارات عیدیه و درخواست‌های بسیاری که در این باره داشتیم، باعث شد نسخه وبی این محصول را نیز با امکاناتی گسترده‌تر و متناسب با فضای وب آماده کنیم.

دلیل دیگری که موجب شد نسخه وبی جامع تفاسیر نور را عرضه کنیم، فاصله زمانی زیاد در خصوص ارتقای نسخه‌های برنامه دستکتاپی بود. روزآمدی و آنلاین بودن محصولات وبی، بسیاری از این دست مشکلات را برطرف می‌کند و هم کاربران برنامه زودتر به مطلوب خود می‌رسند و هم ما راحت‌تر آخرین دستاوردهای قرآنی خویش را در دسترس همگان قرار می‌دهیم.

نکته چهارم اینکه برخی کاربران، از آسان و راحت نبودن نرم‌افزارهای نور گلایه‌مند هستند؛ البته باید بگوییم ما به عنوان متکفلان نرم‌افزارها، این گلایه‌ها را آن طور که کاربران می‌گفتند، قبول نداریم؛ زیرا وقتی در کارگاه‌ها، کلاس‌های آموزشی یا ترم‌های دانشگاهی خودمان در این باره توضیح می‌دهیم، معمولاً افراد می‌پذیرند که برداشت و توقع آنها درست نبوده است؛ به هر جهت، استفاده از رابط کاربری و اینترفیس نرم‌افزارهای دستکتاپی، مقداری دشوار است؛ اما نرم‌افزارهای وبی این طور نیست؛ چون وب، استانداردهای تقریباً بین‌المللی دارد که ما آنها را رعایت کرده‌ایم.

نکته دیگر آنکه وقتی یک فعالیت پژوهشی یا کار جدید را انجام می‌دهیم، اینها را خیلی زود و راحت می‌توانیم روی پایگاه عرضه کنیم؛ درحالی که چنین چیزی در نرم‌افزارهای ویندوزی (دسکتاپی)، بسیار زمان‌بر و دشوار است.

نکته پنجمی که ضرورت تأسیس این پایگاه را می‌رساند، آن است که معمولاً بررسی و اعمال نظر و پیشنهاد کاربران و محققان در نسخه‌های بعدی محصولات دستکتاپی،

ورود | عضویت
مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

پایگاه جامع قرآن

قرآن | سوره‌نامه | ترجمه و تفسیر | اعلام قرآن | فرهنگ موضوعی

بزرگ‌ترین پایگاه قرآنی جهان اسلام

جستجو در قرآن، ترجمه، تفسیر ...

ترجمه: ۱۰۹ عنوان
تفسیر: ۲۶۰ عنوان در ۱،۵۸۸ جلد
موضوع: ۲۴۹،۱۰۲
برجسب صرفی: ۲،۰۲۰،۵۱۰
برجسب نحوی: ۱۳۷،۶۲۴
اعلام: ۱،۷۰۱

بسیار وقت‌گیر و مشکل است و حتی ممکن است برخی از این نظرها یا پیشنهادهای فرصت و امکان تحقق پیدا نکنند؛ ولی در پایگاه اینترنتی، این گونه نیست و روند بررسی و اصلاح اشکالات دیتایی و محتوایی پایگاه، خیلی سریع اتفاق می‌افتد و گاهی اوقات در فاصله زمانی یکی - دو روزه، اشکالات گزارش شده توسط کاربران را اصلاح می‌کنیم. به‌هرحال، مجموعه این نکات ضروری، باعث شد که به تولید پایگاه جامع قرآنی برسیم.

پایگاه جامع قرآن، از چه پیشینه‌ای برخوردار است؟

معمولاً پیشینه پایگاه، در دو حوزه قابل بررسی است؛ یکی پیشینه داخلی مرکز و دیگری پیشینه بیرون مرکز. در خصوص، بحث نخست باید عرض کنم که این، اولین کار قرآنی ما در فضای وب است و هیچ پیشینه‌ای در این زمینه

نداشته‌ایم؛ اما در خارج از مرکز، پایگاه‌های بسیاری در حوزه قرآنی تأسیس شده است. قبل از تأسیس پایگاه قرآنی نور، حدود پنجاه - شصت پایگاه مطرح قرآنی در داخل و خارج کشور را شناسایی کردیم. بعد آنها را مقداری تحلیل کردیم و تقریباً به نصف رساندیم. از این بین، بیست‌وهفت پایگاه قرآنی حایز اهمیت بود که مستندات آن، به عنوان پیشینه کارمان موجود است؛ برخی از این پایگاه‌ها که نسبتاً جامع بودند، عبارت‌اند از: ام‌الکتاب (ommolketab.ir)، التفسیر (al-tafsir.com)، تبیان (quran.tebyan.net)، اهل‌البیت (ahlolbait.com)، مصحف (mosshaf.com)، معارف قرآن (maarefquran.com) و ندای ایمان (al-eman.com)، و بعضی از پایگاه‌هایی که کارهای موضوعی متنوعی انجام داده‌اند، عبارت‌اند از: پرسمان قرآن (askquran.ir)، المعانی (almany.com/quran-b) و المصحف الکترونی (e-quran.com).

به‌هرحال، سرفصل‌های لازم در حوزه مباحث قرآنی را مشخص کردیم و محاسن و معایب هریک از این پایگاه‌ها را نیز روشن نمودیم و برای کار خودمان از آنها الگوبرداری کردیم. سپس، روی این تعداد، تحلیل دیگری از جنبه‌های مختلف همچون جامعیت یا مباحث موضوعی انجام دادیم و در نهایت، ساختار و نمایی کلی از پایگاه در ذهن ما شکل گرفت.

خوب است که این مطلب را هم عرض کنم، در تحلیل و طراحی پایگاه جامع قرآن، اتفاق مبارکی افتاد و آن این است که مرکز به یک چرخه تولید پایگاه رسید؛ یعنی پایگاه قرآن، شروع کار مرکز در این زمینه بود و ما بعد از پایگاه جامع قرآن، پایگاه جامع تاریخ و پایگاه جامع لغت را هم پیش رو داریم و همین‌طور، بقیه گروه‌های علمی ما نیز پژوهش‌های خود را در فضای وب عرضه خواهند کرد.

تفاوت پایگاه جامع قرآن مرکز با پایگاه‌های مشابه در چیست؟

همان‌طور که عرض کردم، ما معایب و محاسن همه پایگاه‌های جامع و موضوعی در خصوص قرآن را تحلیل کردیم و پایگاه خودمان را تأسیس نمودیم که از سه ویژگی کلی به‌طور یکجا برخوردار است: جامعیت، گستردگی محتوا و ارتباط.

دیتاها، پژوهش‌ها و اطلاعاتی که در مرکز در حوزه قرآن وجود دارد، نسبت به پایگاه‌های قرآنی مشابه، از جامعیت چشمگیری بهره می‌برد و مثلاً در زمینه ترجمه، تفسیر و چندرسانه‌ای، با آمار بالایی پایگاه را فعال کردیم. همچنین، متن قرآن در پایگاه ما، از قابلیت‌های خوب و فهرست‌های کارآمدی برخوردار است و در خصوص پژوهش‌های قرآنی، مثل: احادیث تفسیری، فرهنگ موضوعی، اعراب قرآن و اعلام قرآن نیز جامعیت قابل توجهی دارد.

اما در مورد گستردگی محتوا باید عرض کنم که پایگاه جامع قرآنی، بزرگ‌ترین پایگاه جهان اسلام است؛ به بیان دیگر، ما از همه نوع تفاسیر مهم، دست‌اول و قدیمی استفاده کرده‌ایم؛ اعم از فارسی، عربی، شیعه و سنی. بدیهی است که این گستردگی محتوا، مخاطبان و کاربران بیشتری را پوشش می‌دهد. البته باید اضافه کنم که در این فاز، تفاسیر معاصر کار نشده است؛ فعلاً اهتمام ما بر ارائه منابع معتبر

در مورد گستردگی محتوا باید عرض کنم که پایگاه جامع قرآنی، بزرگ‌ترین پایگاه جهان اسلام است؛ به بیان دیگر، ما از همه نوع تفاسیر مهم، دست‌اول و قدیمی استفاده کرده‌ایم؛ اعم از فارسی، عربی، شیعه و سنی. بدیهی است که این گستردگی محتوا، مخاطبان و کاربران بیشتری را پوشش می‌دهد

الأنعام

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ترجمه رضایی: (و به معبود) کسانی که غیر از خدا را می خوانند، دشنام ندهید، پس (آنگاه آنان نیز) از روی دشمنی، بدون هیچ دانشی، خدا را دشنام می دهند؛ این چنین برای هر امتی کردارشان را آراستیم؛ سپس بازگشت آنان فقط به سوی پروردگارشان

بتوانیم این تعامل و ارتباط را با سایر پایگاه‌های خارج از مرکز نیز ایجاد کنیم و در نتیجه، اطلاعات در یک حلقه زنجیره‌وار در معرض استفاده متقابل قرار گیرد.

قابلیت‌های مربوط به متن و ترجمه قرآن را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
صفحه قرآن، یکی از امکانات پایگاه است. در این صفحه، متن کامل قرآن با قابلیت انتخاب رسم‌الخط عثمان‌طه و یا نیریزی و تنظیم اندازه قلم متن و ترجمه قرآن و نیز نمایش یا عدم نمایش ترجمه یا اعراب آیات قرآن، در اختیار کاربر قرار دارد. بدیهی است، انتخاب رسم‌الخط عثمان‌طه، برای کاربرانی که حافظ یا قاری قرآن هستند، کارایی بسیاری دارد. از دیگر امکانات در بخش صفحه قرآن، این است که در تمامی صفحات، همیشه یک ترجمه و یک قرائت در دسترس کاربر قرار دارد.

ویژگی دیگر، آن است که وقتی محقق صرفاً نمایش متن قرآن را بدون ترجمه انتخاب کند، هرچند به‌ظاهر ترجمه آیه نمایش داده نمی‌شود، ولی این امکان وجود دارد که اگر اشاره‌گر را روی آیه مورد نظر نگاه دارد، در پنجره‌ای مستقل ترجمه آیه نمایش داده خواهد شد (Hint).

فهرست سوره‌ها، از دیگر قابلیت‌های پایگاه است که می‌توانید بر اساس ترتیب سوره در قرآن یا به شکل الفبایی، آن را چیش کنید. همچنین، می‌توان این فهرست را بر اساس: تعداد آیه از بیشترین یا کمترین آیه، محل نزول سوره (مدنی یا مکی)، زمان یا ترتیب نزول و یا بر اساس جزء، مرتب کرد.

قرآن کریم در حوزه نشر مکتوب، نزدیک به صد زبان ترجمه شده که از این میان، حدود پنجاه زبانش، کم‌مخاطب است. در حال حاضر، برخی از این زبان‌ها اصلاً نسخه دیجیتال ندارند و فقط حدود چهار تا پنجاه ترجمه دیجیتالی از قرآن داریم. بحمدالله، موفق شده‌ایم یکصدونه ترجمه به بیست‌وهشت زبان را در پایگاه ارائه کنیم؛ مثل: فارسی، انگلیسی، آلمانی، روسی، فرانسه، اردو، ترکی، ژاپنی، کره‌ای و چینی. در این بین، چون تعداد کاربران فارسی‌زبان ما زیاد است، نیمی از ترجمه‌های قرآن به زبان فارسی اختصاص یافته و پوشش خیلی خوبی در این باره داریم و

دست‌اول است. در زمینه چندرسانه‌ای هم بحث گستردگی مصداق دارد. از این‌رو، از تلاوت‌های همه قاریان جهان اسلام استفاده کرده‌ایم؛ بدون توجه و تعصب به مذهب یا ملیت آنها.

ویژگی دیگر پایگاه، بحث ارتباط است. ما توانسته‌ایم میان احادیث و آیات در پایگاه‌های: نورلایب، جامع الأحادیث و جامع قرآن، لینک برقرار سازیم؛ یعنی آیات را در پایگاه جامع الأحادیث به پایگاه قرآن، و احادیث را از پایگاه جامع قرآن به پایگاه جامع الأحادیث، و آیات و احادیث را از نورلایب به جامع قرآن و جامع الأحادیث لینک بدیم. روشن است که این قابلیت، به توسعه فهم مخاطب و گستردگی حوزه تحقیق کاربر کمک شایانی می‌کند.

امکان ارتباط میان سایر پایگاه‌های نور، یکی از برجستگی‌های پایگاه جامع قرآن است که البته در دیگر پایگاه‌های نور نیز این تعامل و هم‌پوشانی وجود دارد که در نوع خود، تحولی در حوزه علم و پژوهش به شمار می‌رود. بدیهی است این ارتباط، میان پایگاه قرآن و پایگاه جامع الأحادیث، خیلی برجسته‌تر است.

از ویژگی‌های فضای وب، این است که وقتی ما قابلیت را مثلاً در نورمگز پیاده کردیم، می‌توانیم آن را در سایر پایگاه‌های دیگر، مثل پایگاه جامع قرآن نیز شبیه‌سازی کنیم و محدوده دسترسی کاربر را به منابع لازم و مرتبط افزایش می‌دهیم. ضمن اینکه ویژگی سیال بودن پایگاه، به ما اجازه می‌دهد که

دیتاها، پژوهش‌ها و اطلاعاتی که در مرکز در حوزه قرآن وجود دارد، نسبت به پایگاه‌های قرآنی مشابه، از جامعیت چشمگیری بهره می‌برد و مثلاً در زمینه ترجمه، تفسیر و چندرسانه‌ای، با آمار بالایی پایگاه را فعال کردیم. همچنین، متن قرآن در پایگاه ما، از قابلیت‌های خوب و فهرست‌های کارآمدی برخوردار است و در خصوص پژوهش‌های قرآنی، مثل: احادیث تفسیری، فرهنگ موضوعی، اعراب قرآن و اعلام قرآن نیز جامعیت قابل توجهی دارد

تجمع اطلاعات و دیتاهای علوم اسلامی است، در زمینه‌های مختلف، به خصوص تفسیر، غنی هستیم و نسبت به علوم دیگر، حجم منابع قرآنی ما خیلی بالاست و زبان فارسی و عربی و مذاهب شیعه و سنی را پوشش می‌دهد و هیچ تعصبی در این باره نداشته‌ایم. به همین جهت، تفاسیر اهل سنت را نیز در پایگاه مشاهده می‌کنید. این مسئله، در نوع خودش یک امتیاز به شمار می‌رود.

فرمت‌های تخصصی و عمومی که به متون تفاسیر زده‌ایم، باعث شده که وقتی کاربر یک آیه را انتخاب می‌کند، می‌تواند تفسیر این یک آیه را از میان آن هزاروششصد جلد تفسیر ببیند. در دهه اول تأسیس مرکز، با حجم انبوهی از اطلاعات مواجه بودیم که به تعبیر رئیس محترم مرکز، جناب آقای دکتر شهریاری، انفجار اطلاعات بود؛ ولی امروز با انقلاب اطلاعات مواجه هستیم؛ یعنی این حجم اطلاعات باید مدیریت شود. بحمدالله، در این زمینه ما خوب عمل کرده‌ایم و از طریق ابزارهای نوین فنی و پژوهشی، کاربر را در دستیابی بهتر و زودتر به تحقیق خودش پاری می‌رسانیم تا در زمان کوتاه، پاسخ‌های دقیق‌تر و مناسب‌تری پیدا کند؛ مثلاً اگر محقق بخواهد فقط در حوزه فقهی یا حدیثی پژوهش کند، می‌تواند کتب پایگاه را به تفاسیر فقهی یا روایی محدود کند و خیلی آسان به مطالب مرتبط و دلخواه خود دست یابد. همچنین است اگر بخواهد در منابع تفسیری قرن خاص تحقیق نماید؛ یعنی کاربر می‌تواند سیر تحول و تطور تفسیر آیات قرآن را بر اساس زمان و قرن ملاحظه نماید.

بخش «سورنامه» چه محتوا و امکاناتی را ارائه کرده است؟
در فرایند جلساتی که در خصوص تحلیل و طراحی پایگاه قرآن برگزار شد، با توجه

حتی ترجمه‌های کهن و قدیمی مثل قرن دهم را نیز ارائه کرده‌ایم که در دست افزایش نیز هست. بعضی از ترجمه‌های فارسی نیز منظوم و آهنگین یا موزون هستند و برخی ترجمه‌ها نیز برگرفته از تفاسیر است که در مجموع، ما هفده ترجمه برگرفته از تفاسیر در پایگاه عرضه کرده‌ایم؛ مثل ترجمه تفسیر المیزان به همت آقای سید محمدباقر موسوی همدانی که ترجمه آیات نیز در آن هست. نمونه دیگر، ترجمه آیات تفسیر روض الجنان ابوالفتوح رازی است که تفسیر قرن ششم و اولین تفسیر جامع و کامل فارسی شیعی است. تفسیر ابوالفتوح رازی، نخستین تفسیری است که به زبان فارسی نگاشته شده و به تبع، ترجمه آن نیز فارسی است. ویژگی این ترجمه، آن است که نثری مسجع یا ادبی و آهنگین است. از دیگر ترجمه‌های فارسی و ادبی پایگاه، ترجمه کشف الاسرار میبدی است که در سال ۵۲۰ هجری تألیف شده است. این تفسیر کامل قرآن کریم، مشتمل بر سه مرحله است؛ مرحله اول، ترجمه تحت‌اللفظی؛ مرحله دوم، تفسیر عمومی؛ مرحله سوم، تفسیر عرفانی.

از امکانات بخش ترجمه، فیلتر یا محدودسازی ترجمه‌ها به موارد دلخواه است؛ مثل انتخاب ترجمه بر اساس مذهب. در برنامه، حتی ما مترجم مسیحی هم داریم که مسلمان هم نیستند؛ اما ترجمه خوبی از قرآن ارائه داده‌اند.

نکته آخر اینکه ترجمه‌هایی که در پایگاه موجود است، دیتای همگی آنها اصلاح شده و نواقصی که در ترجمه‌های نرم‌افزار جامع تفاسیر نور بوده، در اینجا رفع شده و اشکالی ندارد.

در باره بخش تفسیر پایگاه توضیح دهید.
بخش تفسیر پایگاه، کار خودش را با حدود هزاروششصد جلد تفسیر آغاز کرده است و این موضوع، نسبت به پایگاه‌های قرآنی موجود، برای خودش یک مزیت است. در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی که بزرگ‌ترین مرکز

به اینکه این پایگاه از کاربران بسیار گسترده‌ای بهره می‌برد، ناگزیر به در نظر گرفتن بخشی به نام «سوره‌نامه» شدیم. مراجعه‌کنندگان ما شامل همه اقشار مردم هستند؛ از دانش‌آموزان ابتدایی و راهنمایی و دبیرستان گرفته تا پژوهشگران و اساتید تفسیر و علوم قرآن در دانشگاه و حوزه و حتی کاربران عمومی نیز در شمار مخاطبان ما قرار دارند و همین موضوع، باعث شد این قسمت نیز در پایگاه گنجانده شود.

همان‌طور که از اسم آن مشخص است، برای صدوچهارده سوره قرآن، صدوچهارده معرفی‌نامه که در واقع، شناسنامه سوره‌های قرآن است، ارائه کرده‌ایم. کاربر در این بخش، اطلاعات مفید و خوبی را در باره یک سوره ملاحظه می‌کند و تفسیر کلی و دانستنی‌های لازم را در مورد سوره‌های قرآن به دست می‌آورد؛ یعنی در سوره‌نامه به تفسیر یکایک آیات کاری نداریم و به طور موجز و خلاصه، نمایی کلی از اسامی، ویژگی‌ها، شأن نزول و تفسیر یک سوره را بیان نموده‌ایم و کاربر می‌تواند از تعداد آیات، تعداد کلمات، تعداد حروف، زمان و فضای نزول و نیز

اهداف اجمالی سوره، آگاه شود.

در حال حاضر، سوره‌نامه به زبان فارسی عرضه شده و به زبان عربی آن نیز کامل شده و در حال بارگذاری بر روی پایگاه است و - ان شاء الله - امیدواریم انگلیسی آن هم در فاز بعدی ارائه شود. به همین مناسبت، ما درخواست و مطالبه چندزبانه بودن رابط کاربری را از مسئولان مرکز داریم که مساعدت کنند تا بتوانیم علاوه بر زبان فارسی، عربی و انگلیسی، زبان‌های پرمخاطب دیگر مثل اردو و روسی را نیز در پایگاه فعال کنیم.

و - ان شاء الله - زبان عربی و انگلیسی آن هم در فاز بعدی ارائه خواهد شد؛ البته سایر قسمت‌های پایگاه نیز همین‌طور است. ما این درخواست و مطالبه را از مسئولان مرکز داریم که مساعدت کنند تا بتوانیم زبان‌های پرمخاطب دیگر مثل اردو و روسی را نیز در پایگاه فعال کنیم.

در خصوص اعلام قرآن چه کاری انجام شده است؟

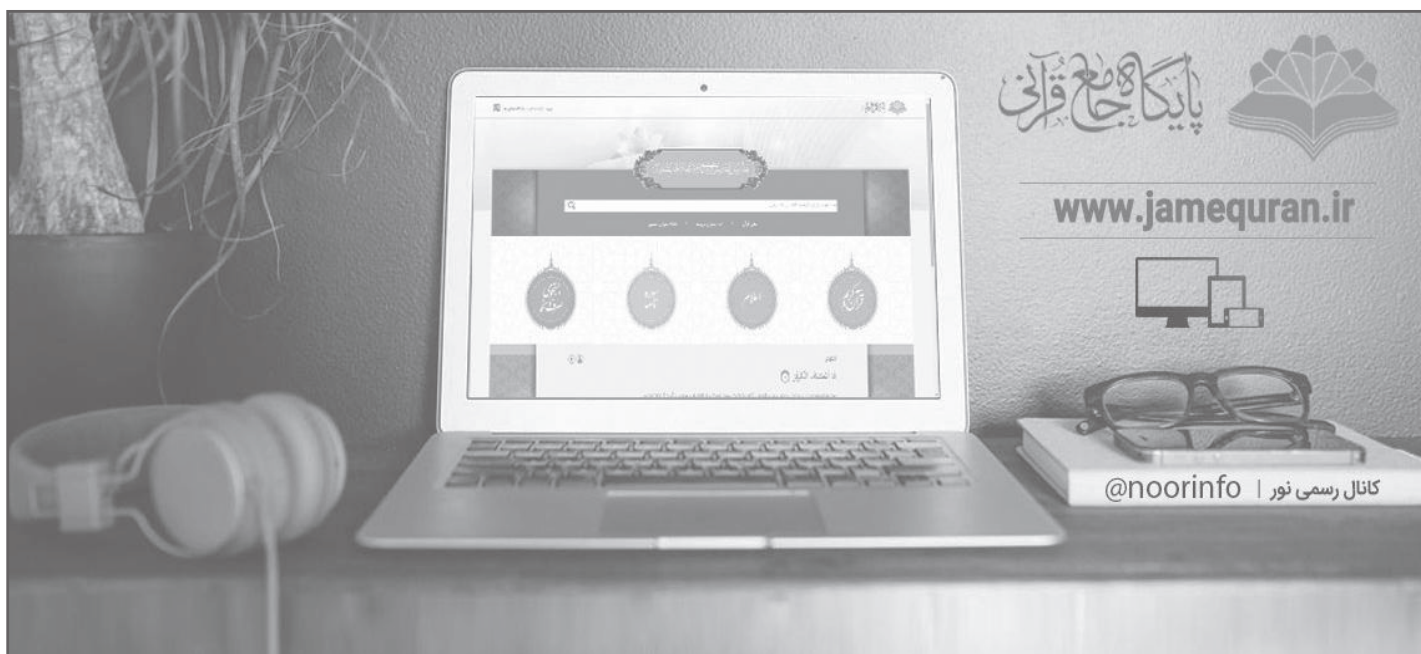
اعلام قرآن، یکی از مباحث مهم تفسیری است. مفسر برای تفسیر آیات قرآن، به یک سری مسائل کلیدی نیاز دارد که از جمله آنها، اعلام قرآن است. یک بخش از واژگان قرآن، اعلام است. اعلام بر دو نوع است: صریح و غیرصریح. اعلام صریح، مثل اسامی انبیای الهی، یا مکان‌هایی که نام آنها در آیات ذکر شده است. اعلام غیرصریح، واژگان مبهمی هستند که به علم برمی‌گردند؛ مانند ضمایر، اسمای موصول و اسمای اشاره. دسته دوم از اعلام، از اهمیت بسزایی برخوردارند؛ زیرا اعلام غیرصریح، از مبهمات قرآن هستند و عده‌ای که از تقوای اعتقادی و عملی درستی

The screenshot displays a web interface for Quranic studies. At the top, there is a search bar with the text 'جستجو' (Search) and a navigation menu with items like 'قرآن', 'سوره‌نامه', 'ترجمه و تفسیر', 'اعلام قرآن', and 'فرهنگ موضوعی'. The main content area shows the 'الفاتحة' (Al-Fatiha) surah with its 7 verses in Arabic and Persian. Below it, the 'البقرة' (Al-Baqara) surah is partially visible. On the right side, there is a sidebar with various settings and options, including 'ترجمه' (Translation), 'نمایش ترجمه' (Show translation), 'نمایش' (Display), 'مصحف' (Mushaf), 'رسم الخط' (Script style), 'اندازه قلم' (Pen size), 'اعراب' (Diacritics), 'قرائت' (Recitation), and 'پیوسته' (Continuous).

البیان طبری و جامع البیان طبری، مصادیق و اعلام مبهمات قرآن را شناسایی و استخراج نمودیم و با ساختاری بسیار ارزشمند و قابل استفاده برای کاربران، در پایگاه ارائه کردیم.

اگر امکانش هست در باره اهمیت و ارزش بحث اعلام قرآن مثالی بزنید؟
بله؛ فرض کنید شما می‌خواهید تمامی آیاتی را که در مورد حضرت آدم(ع) در قرآن آمده است، ملاحظه کنید. وقتی در متن آیات جست‌وجوی لفظی کنید، تعداد بیست‌وپنج مورد را شناسایی می‌کند که در آنها واژه «آدم» آمده است. شانزده آیه از آن، صراحتاً نام خود آدم(ع) را بیان کرده و در نه مورد، واژگان دیگری غیر از «آدم» آمده است؛ «بنی آدم» هفت مورد، «ابنی آدم» و «ذریة آدم» هر کدام یک مورد که جمعاً نه مورد بیگانه آمده است. با این حال، خیلی از آیات (۳۶ آیه دیگر) هست که منظور از آن، آدم(ع) است؛ اما هیچ اسمی از آن حضرت به طور صریح

بهره نمی‌برند، ممکن است برداشت‌های غلطی از این دست اعلام داشته باشند؛ چون مبهمات قرآن می‌تواند مصادیق مختلف و متعددی داشته باشد و برخی هم مصادیق جعلی برای آن بتراشند و باعث انحراف در جامعه شوند. اینجاست که نقش و اهمیت کلیدی اعلام قرآن روشن می‌شود. از این رو، مفسران حاذق و توانمندی مثل علامه طباطبایی(ره)، هنگام مواجهه با احادیث اسباب نزول که گاهی بیان‌های به‌ظاهر متناقضی از آنها برداشت می‌شود، خیلی با دقت و ظرافت عمل می‌کنند و می‌دانند اینجا از لغزشگاه‌های مسیر تفسیر است.

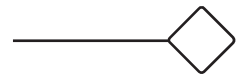

به میان نیامده است؛ یعنی نتیجه این جست‌وجو، جامع افراد و مانع اغیار نیست. بنابراین، آیاتی مثل «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً» و یا آیه «خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ» که هیچ‌گونه ذکری از نام آدم(ع) در آنها نشده، در نتایج کاوش لفظی کاربر فهرست نخواهد شد؛ ولی همه می‌دانیم که منظور از خلیفه و یا نفس واحده در اینجا، همان حضرت آدم(ع) است. بنابراین، اعلام قرآن، کارش این است که تمامی آیاتی را که به شکل صریح یا غیرصریح، مثلاً اشاره به آدم(ع) دارد، همه را تجمیع و ارائه می‌کند.

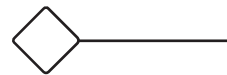
نمونه دیگر، نام «محمد»(ص) است که چهار بار در قرآن آمده است و یا نام «احمد» که یک بار در قرآن ذکر شده است؛ ولی وقتی کار را به اعلام قرآن

در میان آثار مکتوب، کارهایی در خصوص اعلام قرآن انجام شده است؛ ولی به این گستردگی که در پایگاه جامع قرآن عرضه شده، نیست و حتی در نرم‌افزارها و پایگاه‌های قرآنی مشابه نیز نظیر این کار وجود ندارد. بحث اعلام قرآن، یکی از پژوهش‌های جدید و نوین گروه قرآن مرکز است. ما از اول تا آخر قرآن را که مشتمل بر بیش از هشتادوهشت هزار واژه است، یکی‌یکی بررسی کردیم و با توجه به تفاسیر مهمی مثل مجمع

می‌سپاریم، می‌بینیم که بیش از هزاروپانصد آیه از قرآن به ما معرفی می‌کند که منظور از آنها، رسول خدا(ص) است و با تعبیری همچون: نبی، رسول، مدثر، مزل و خاتم النبیین از ایشان یاد شده است. اینجاست که اهمیت اعلام قرآن مشخص می‌شود؛ چون حوزه تحقیق و دقت نظر کاربر را به طور چشمگیری وسعت می‌بخشد و نتایج بهتر و کامل‌تری را عاید پژوهشگر می‌سازد و نتایج جست‌وجوی او جامع افراد و مانع اغیار خواهد بود. مثال دیگر، نام حضرت یعقوب(ع) است که از ایشان در قرآن، تعبیر به اسرائیل نیز شده است. روشن است که جست‌وجوی لفظی فقط ما را با شانزده آیه مواجه می‌سازد که واژه «یعقوب» در آنها آمده است و ۴۲ آیه دیگر که واژه «اسرائیل» یا اشاره به او در آنها هست، در نتایج جست‌وجوی لفظی ارائه نمی‌شوند؛ ولی در اعلام قرآن، مجموع ۵۸ آیه را نشان می‌دهد.

امکان ارتباط میان سایر پایگاه‌های نور، یکی از برجستگی‌های پایگاه جامع قرآن است که البته در دیگر پایگاه‌های نور نیز این تعامل و هم‌پوشانی وجود دارد که در نوع خود، تحولی در حوزه علم و پژوهش به شمار می‌رود. بدیهی است این ارتباط، میان پایگاه قرآن و پایگاه جامع الأحادیث، خیلی برجسته‌تر است

بخش اعلام قرآن پایگاه چه امکانات دیگری را به محققان ارائه کرده است؟

یکی از کارهای جانبی که در مورد اعلام انجام دادیم و بسیار هم کار ارزشمندی است، این است که هر علمی را به عنوان یک مقاله معرفی کردیم؛ یعنی مجموع اعلام ما که فعلاً هزاروهفتصد مدخل است، در واقع، هزاروهفتصد مقاله نیز هست.

قابلیت دیگر اینکه کاربر می‌تواند اعلام صریح را از غیرصریح تمییز دهد. در ضمن، ما یک اعلام اسباب نزولی در جامع تفاسیر داشتیم که آنها را هم در اینجا عرضه کرده‌ایم. اصولاً در اعلام غیرصریح مستقیم به آیه مراجعه می‌کنیم؛ اما اعلامی که در اسباب نزول آمده، همیشه این طور نیست؛ به بیان دیگر، رابطه این دو نوع اعلام، عموم و خصوص من‌وجه است؛ یعنی برخی اعلام در اسباب نزول هست، در اعلام قرآن نیست و بعضی اعلام در قسمت اعلام قرآن هست که در بخش اعلام اسباب نزول نیست و شماری از اعلام نیز هست که مشترکاً در هر دو قسمت وجود دارند. کاری که ما در پایگاه انجام دادیم، این بود که اعلامی را که مختص اسباب نزول بود، از فهرست اعلام و مبهمات قرآن حذف کردیم؛ اما همه مشترکات را در اعلام قرآن داریم که باعث می‌شود ما احادیث تفسیری را نیز در برنامه داشته باشیم.

طبیعی است که در اینجا بحث مرتبطات و مترادفات هم مطرح می‌شود؛ چون برخی از این اعلام، با هم مرتبط هستند و بعضی نیز مترادف یکدیگرند؛ برای مثال، وقتی شما علمی مانند ابراهیم را انتخاب می‌کنید، هاجر، ساره، اسماعیل، اسحاق و مکه نیز از مرتبطات این علم محسوب می‌گردد و باید در دسترس کاربر قرار بگیرد تا در صورت لزوم، تحقیق خود را توسعه ببخشد و استفاده مطلوب‌تری از فهرست اعلام ببرد. به‌هرحال، بحث علم، نقش بسیار مهم و گسترده‌ای در فهم قرآن و تفسیر دقیق آیات دارد و به‌مراتب نسبت به مفردات قرآن، از اهمیت بیشتری برخوردار است.

ورود | عضویت
مركز تحقیقات علوم قرآنی
سورهنامه ترجمه و تفسیر اعلام قرآن فرهنگ موضوعی جستجو

اعلام قرآن اعلام صریح و غیر صریح و اعلام اسباب نزول (۷۹)

جستجو در اعلام قرآن

با کلیک روی دسته بندی‌های زیر نتیجه را محدود نمایید.

گروه: آسمان و کیهان

التّریا	البرق	الأقلام	البرق	البرق
آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان
زلزل	الریح	الزّبور	الجدی	الجو
آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان
السماء الرابحة	السماء الدنيا	السحاب	الزّهرة	الزّمهریر
آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان	آسمان و کیهان

نظا و جوارخ Activate Windows
Go to Settings to activate Windows

بنا

**بخش تفسیر پایگاه، کار خودش را با حدود
هزاروششصد جلد تفسیر آغاز کرده است
و این موضوع، نسبت به پایگاه‌های قرآنی
موجود، برای خودش یک مزیت است. در
مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی
که بزرگ‌ترین مرکز تجمیع اطلاعات و
دیتاهای علوم اسلامی است، در زمینه‌های
مختلف، به خصوص تفسیر، غنی هستیم و
نسبت به علوم دیگر، حجم منابع قرآنی
ما خیلی بالاست و زبان فارسی و عربی و
مذاهب شیعه و سنی را پوشش می‌دهد**

مقداری این موضوع را تحلیل و ارزیابی کنم؛ اینکه آیا واقعاً ما خواسته خیل انبوه مخاطبان خود را که از نرم‌افزارهای نور استفاده می‌کنند، پاسخ گفته‌ایم یا نه؟ اگر این سؤال را از کاربران برنامه بپرسید، می‌گویند بله؛ ولی ما به عنوان مسئول و دست‌اندرکار نرم‌افزارهای قرآنی مرکز، قضیه را باید از نگاهی دیگر تحلیل کنیم. در عرصه نشر مکتوب، معمولاً این خوانندگان هستند که روی مؤلفان و انتشاراتی‌ها اثرگذارند؛ اما در نشر دیجیتال، این‌گونه نیست و ما خودمان همواره به آنالیز و ارزیابی رفتار کاربران برنامه‌های دسکتاپی و وبی می‌پردازیم و دلایل استقبال از برنامه‌ها را تحلیل می‌کنیم.

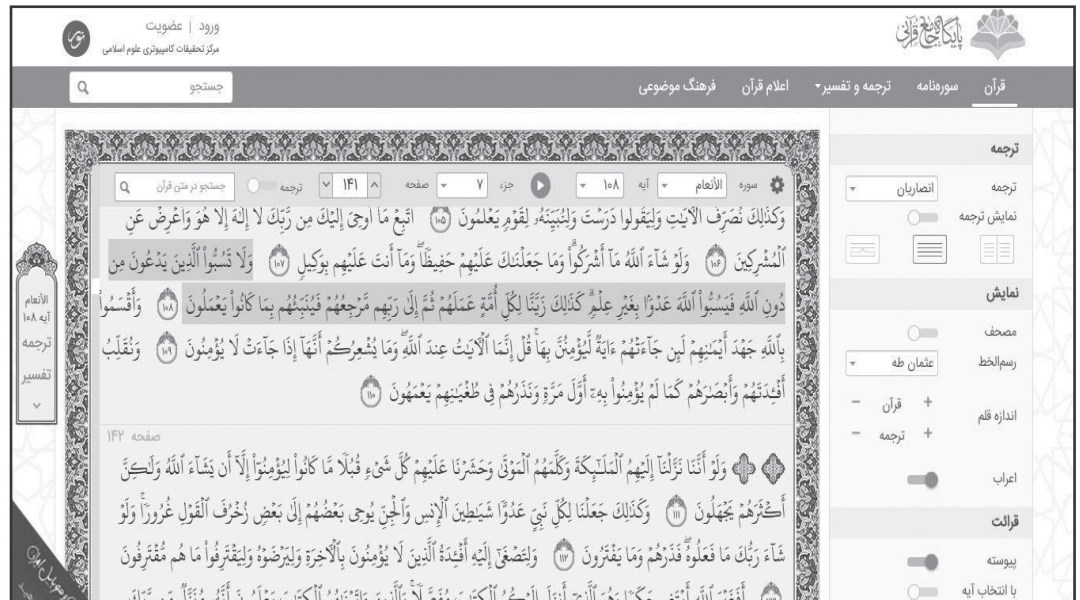
در نهایت، به این نتیجه رسیدم که یکی از گمشده‌های کاربران ما در میان نرم‌افزارهای قرآنی مرکز و جاهای دیگر، فرهنگ موضوعی است. به همین جهت، موضوع را در جلسات کارشناسی و نیز خدمت هیئت امنای مرکز مطرح نمودم که بحمدالله مورد تأیید هم قرار گرفت. بنابراین، کارمان را در خصوص معجم موضوعی شروع کردیم. یک راه، این است که خودمان موضوعات قرآن را شناسایی و استخراج کنیم و بعد نمایه و تکواژه بنزیم؛ مشابه کاری که در فرهنگ موضوعی تیبان و المیزان انجام دادیم. البته باید عرض کنم کار تهیه معجم موضوعی، یک کار دقیق و تخصصی است که ما در مرکز نور از افراد معدودی برای این منظور بهره‌مند هستیم و این خوف وجود دارد که با رفتن این افراد انگشت‌شمار، به مقصود خودمان نرسیم. از این‌رو، به دنبال فرهنگ‌های موضوعی چاپ‌شده رفتیم و حدود پنجاه فرهنگ موضوعی را

کار دیگری که در قسمت اعلام قرآن انجام شده، قابلیت گروه‌بندی اعلام است؛ یعنی ما به عنوان مثال، اسامی همه پیامبران قرآن را یک‌جا فهرست کرده‌ایم و در واقع، مجموع بیش از هزاروهفتصد علم را در چندین دسته کلی، طبقه‌بندی و عرضه نموده‌ایم؛ مثل اعلام اشخاص، مکان‌ها، زمان‌ها، رنگ‌ها، جنگ‌ها، قوم‌ها، پیامبران و... در دسته پیامبران، نام بیست‌وپنج پیامبر در آیات قرآن تصریح شده است؛ ولی اسامی عده‌ای از انبیا در قرآن نیامده؛ ولی به طور غیرصریح از آنها ذکر شده به میان آمده است؛ مانند: ارمیا، اشموئیل، اثنیا، حنظله، شمعون و خضر(علیهم السلام). ان‌شاءالله، در فاز بعدی کارمان در پایگاه، ارتباط اعلام به مستندات تفسیری، ارتقای مرتبطات و اضافه کردن مترادفات اعلام قرآن را نیز به مداخل خودمان پیوند خواهیم زد تا کاربر بتواند مستندات تفسیری آنها را در متون تفسیری بیابد و مطالعه و تحقیق کند.

در مجموع، بنده بخش اعلام قرآن پایگاه را از کارهای بسیار نوین و ارزشمند می‌دانم که باید آن را جزء افتخارات مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی به شمار آورد. خوانندگان گرامی برای اطلاع بیشتر در این باره، به مقاله «بررسی ساختاری و محتوایی اعلام قرآن در پایگاه جامع قرآن»، نوشته مصطفی گرجی که در همین شماره از فصلنامه ره‌آورد نور ارائه شده، مراجعه کنید.

**کاربران از قسمت فرهنگ موضوعی قرآن
در پایگاه چه استفاده‌ای می‌توانند ببرند؟**

فرهنگ موضوعی قرآن، حلقه گمشده کاربران ماست. بنده به عنوان مدیر گروه قرآن و بیست‌وپنج سال سابقه مدیریت در مرکز و حضور در تمامی نرم‌افزارهای قرآنی مثل نور الأنوار و جامع تفاسیر، عرض می‌کنم که محصولات قرآنی نور مثل نورالأنوار و جامع تفاسیر، توجه بسیاری از کاربران را به خود جلب کرده و جزء پرفروش‌ترین تولیدات نور هستند و از محصولات فاخر مرکزند. بعد از جامع تفاسیر نور، بنده به فکر افتادم که

و سپس به تفسیر مرتبط با آن وصل شود.

اینکه بنده از فهرست موضوعی قرآن، به حلقه گمشده تعبیر کردم، به این جهت است که هیچ‌کس نمی‌داند که چند موضوع در مجموع آیات قرآن مطرح شده و یا در باره موضوعی مثل: صبر، آب و اسلام، چه آیاتی در قرآن آمده است. بدیهی است دایره بحث در

فرهنگ موضوعی، خیلی بیشتر از اعلام قرآن است. آنچه ما تاکنون به آن دست یافته‌ایم، این است که بیش از سه هزار تکواژه و مدخل در خصوص فرهنگ موضوعی قرآن داریم. زیرمجموع این تکواژه‌های موضوعی نیز شامل بیش از دویست و بیست هزار نمایه و موضوع فارسی است و حدود بیست و هشت هزار نمایه و موضوع عربی است. از ویژگی بخش فرهنگ موضوعی، این است که ارتباط میان موضوعات و آیات، دوسویه است؛ وقتی شما موضوعی را انتخاب می‌کنید، به آیه یا آیات مربوط به آن موضوع دسترسی خواهید داشت و زمانی که آیه‌ای را انتخاب می‌نمایید، می‌توانید به موضوعات مرتبط با آیه مذکور نیز دست یابید.

قابلیت مرتبطات در بخش فرهنگ موضوعی نیز فعال است و کاربر می‌تواند موضوعات مرتبط با موضوع انتخابی خود را نیز مشاهده نماید؛ مانند موضوع «اسلام» که با موضوعی «ایمان»، مرتبط است.

همان‌طور که در بخش اعلام، قابلیت دسته‌بندی اعلام را داشتیم، اینجا هم از این امکان بهره برده‌ایم و تمام موضوعات قرآن را ذیل پانزده دسته کلی به دو زبان فارسی و عربی، جای داده‌ایم؛ مانند: ادیان و مذاهب، اشخاص، اعداد و جهات،

شناسایی نمودم و از میان آنها، دو منبع فارسی و پنج منبع عربی را برای این مهم انتخاب کردم. منابع فارسی عبارت بودند از: «فرهنگ قرآن» اثر مرکز فرهنگ و معارف قرآن (سی‌وسه جلدی)، «فروغ بی‌پایان» آقای معادی‌خواه. منابع عربی عبارت‌اند از: معجم المعانی، محمد بسام رشدی الزین؛ الفهرس الموضوعی لآیات القرآن الکریم، محمد عوض العائدی؛ الفهرس الموضوعی لآیات القرآن، محمد محمدیان؛ الکشاف الموضوعی للقرآن الکریم، دار القرآن الکریم؛ معجم الأعلام و الموضوعات فی القرآن الکریم، عبدالصبور المرزوق. هم‌اکنون نیز طرح تهیه دو درختواره فرهنگ موضوعی به دو زبان فارسی و عربی را در برنامه داریم تا کاربر از طریق تکواژه‌ها به نمایه‌ها، و از آن طریق به موضوع، و بعد هم به آیه مربوطه،

بحث اعلام قرآن، یکی از پژوهش‌های جدید و نوین گروه قرآن مرکز است. ما از اوّل تا آخر قرآن را که مشتمل بر بیش از هشتاد و هشت هزار واژه است، یکی یکی بررسی کردیم و با توجه به تفاسیر مهمی مثل مجمع البیان طبرسی و جامع البیان طبری، مصادیق و اعلام مبهمات قرآن را شناسایی و استخراج نمودیم و با ساختاری بسیار ارزشمند و قابل استفاده برای کاربران، در پایگاه ارائه کردیم

وَلَا تَسْبُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْبُوا اللَّهَ عَدُوًّا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾
 وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾
 وَنَقَلِبْ أَقْدَانَهُمْ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ ۗ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدْرُغُهُمْ فِي طُعَيْنِهِمْ يَعْهَدُونَ ﴿١١٠﴾
 ﴿١١١﴾ وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لَيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ جَاهِلُونَ ﴿١١٢﴾
 ﴿١١٣﴾

ترجمه | تفسیر | حدیث | اعلام | موضوعات | اعراب | آیات در کتب

تعداد ۱۱ ترجمه یافت شد

انتخاب ترجمه

فیلترهای انتخاب شده

حذف

نوع ترجمه

ازاد و تفسیری

نوع ترجمه

مرتب سازی: پیش فرض

قرن

ترجمه فیض الاسلام علی بن ابی فیض الاسلام اصفهانی، جلد ۱، صفحه ۲۷۸

و (چون مؤمنین پس از فرود آمدن آیه انکم و ما تعبدون من دون الله خصب جهنم: «س ی» بتها را دشنام میدادند، بت پرستان هم بخدا ناسزا میگفتند، خدای تعالی آنان را از دشنام دادن نهی نموده میفرماید: ای مؤمنین) آنان (مشرکین) را که جز خدا را میخواندند (میپرستند) دشنام ندهید که ایشان از روی ظلم و ستم و جهل

مراجعه به منابع می‌کند.

در ضمن، این بخش برای توسعه دانش طلاب مبتدی و نیز دانشجویانی که به نوعی نیازمند دانستن مباحث مربوط به تجزیه و ترکیب آیات قرآن هستند، بسیار مفید و راهگشاست. در واقع، این قسمت از پایگاه، هم مخاطب عام دارد و هم مخاطب خاص.

یک نتیجه ثانویه که ما و اساتید حوزه و دانشگاه از ارائه بخش اعراب قرآن می‌گیریم، این است که باید تحقیقات کلاسی، از قبیل تجزیه و ترکیب جزء یا سوره خاصی از قرآن کریم، در دانشگاه‌ها و مدارس حوزوی حذف شود؛ چون با وجود چنین پایگاه‌هایی، این نوع تحقیقات بیشتر به کپی برداری می‌انجامد تا آنکه یک پژوهش شخصی باشد. بنابراین، بهتر است، طلاب و دانشجویان را به سوی پژوهش‌های کاربردی و کلیدی بر روی معانی، مفاهیم و معارف قرآن که به حل مسائل روز جامعه بینجامد، هدایت کنیم.

در هر صورت، اعراب قرآن، سه بخش دارد؛ تجزیه صرفی، ترکیب نحوی، فصاحت و بلاغت. بخش تجزیه صرفی، تمام کلمات قرآن را از نظر علم صرف مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و نقش آن را مشخص می‌کند. آنچه باعث شده که این بخش، برای همگان قابل فهم و استفاده راحت باشد، آن است که به صورت نمایش جدولی به تجزیه صرفی آیات پرداخته‌ایم. این شکل تجزیه صرفی کامل آیات، نظیر ندارد و در واقع، از ابتکارات و افتخارات مرکز نور است.

بخش بعدی، ترکیب نحوی آیات است که همراه تجزیه صرفی، به ترکیب نحوی آیات نیز پرداخته‌ایم که به مرور زمان، تکمیل تر خواهد شد. این نمودار، در حقیقت، نوعی تمرین کاربردی برای کسانی است که علم صرف و نحو را خوانده‌اند. در پایگاه جامع قرآن، کل آیات قرآن کریم را برای اولین بار به صورت نمودار و پیکره‌های دیجیتالی تجزیه و ترکیب نموده‌ایم. این قابلیت هوشمند، کار مشترک بخش متن کاوی معاونت فنی و گروه قرآن معاونت پژوهش است. به نظر ما، یکی از بخش‌های پرمخاطب پایگاه، همین بخش اعراب قرآن است.

جمادات، حیوانات، رنگ‌ها و... . برای اطلاع بیشتر، خوانندگان عزیز می‌توانند به مقاله «احیای گنج معارف قرآنی از کتبخ موسوعه‌های تفسیری» نوشته آقای عبدالرحیم نصری در همین شماره مراجعه کنند.

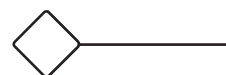
آیا در خصوص بحث اعراب آیات، تدبیری در پایگاه اندیشیده شده است؟

اعراب قرآن، یکی از مباحث مهم تفسیری و از لوازم کار مفسر است. اعراب قرآن کار شده در پایگاه، در واقع، تفسیر ادبی جامع و کامل قرآن به حساب می‌آید. مفسر برای اینکه بتواند مراد و مقصود حق تعالی را از آیه مورد نظرش درک کند و بر اساس آن، تفسیری از آیه ارائه دهد، پیش از این کار، یک سری مقدمات و لوازمی را باید انجام بدهد. از این رو، باید تمام واژگان آیه را به صورت کامل از نظر صرفی، نحوی، بلاغی و لغوی شناسایی کند و بداند هر مفرد و واژه در آیه چه نقشی دارد و برای چه هدف و منظوری به کار گرفته شده است. این کار، منوط به تسلط مفسر بر علم لغت، صرف، نحو، فصاحت و بلاغت است؛ یعنی اینها علوم پایه و کاربردی تفسیر است. در قسمت اعراب قرآن، نکاتی صرفی و نحوی و در واقع، تجزیه و ترکیب آیات ارائه شده است و از این نظر، مفسر یا محقق آیات قرآن را بی‌نیاز از

در خصوص فصاحت و بلاغت هم باید عرض کنم که در این حوزه چون فعلاً امکان استفاده از متن کاوی و هوشمندسازی نبود، به صورت دستی، علم معانی و بیان و بدیع را که در زمینه فصاحت و بلاغت مطرح هستند، به شکل ساختار درختی آماده کردیم و منبع کار مان، کتاب شرح مختصر و مطول تفتازانی بود که مهم‌ترین کتاب در علم فصاحت و بلاغت است. آنگاه این ساختار را با استفاده از تفاسیر ادبی آیات و فرازهایی از تفاسیر که به بحث فصاحت و بلاغت پرداخته‌اند، به یکدیگر وصل کردیم. البته این نمودار درختی فصاحت و بلاغت، به توفیق الهی، در فاز بعدی پایگاه ارائه خواهد شد. در این باره به مقاله «گزارشی از تدوین درختواره بلاغی قرآن» نوشته آقای محمدمبین الهی‌منش در همین شماره از فصلنامه رجوع شود.

**کاری که ما در پایگاه
انجام دادیم، این بود
که اعلامی را که مختص
اسباب نزول بود، از
فهرست اعلام و مبهمات
قرآن حذف کردیم؛
اما همه مشترکات را در
اعلام قرآن داریم که
باعث می‌شود ما احادیث
تفسیری را نیز در برنامه
داشته باشیم**

در فاز فعلی، رایج‌ترین و شایع‌ترین دیدگاه را در باره تجزیه صرفی و ترکیب نحوی آیات مطرح نموده‌ایم و سایر اقوال را به منابع ارجاع داده‌ایم؛ اما کار دیگری که می‌خواهیم انجام دهیم، این است که آرا و اقوال مفسران و دانشمندان را در حوزه تجزیه و ترکیب آیات، عرضه خواهیم کرد تا کاربران با سایر اقوال نیز آشنا شوند؛ برخی آیات، تجزیه و ترکیب روشنی دارند؛ ولی بعضی آیات، از این نظر، خیلی واضح و روشن نیستند و محل اختلاف عالمان و مفسران است؛ مثل پنج آیه اول سوره بقره که در جلد اول ترجمه تفسیر بیان السعادة گنابادی آمده است. حال اگر حاصل ضرب‌های وجوه محتمله یادشده را با هم جمع نماییم، عدد ۸۷۵۲۸۰ به دست می‌آید و همه این احتمالات، در مجموع وجوهی که در «الم» تا «للمتقین» وجود داشت و آن، عدد ۱۳۱۲۰۶۰۸ است، جریان پیدا می‌کند که پس از ضرب، عدد ۱۱/۴۸۴/۲۰۵/۷۷۰/۲۴۰ به دست می‌آید. وجوه یادشده از مواردی است که شایع و معروف بوده، حالت‌های کمیاب و شاذ و نادر و دشوار در آن نیامده است و ما وجوه ضعیفی را که یا به حسب معنا ضعیف است یا پیچیدگی و دشواری لفظی دارد یا موجب اشتباهی در معنا می‌شود، ترک نموده‌ایم. بنابراین، تجزیه و ترکیب معنادار عدد نجومی ۱۱ تریلیارد از آن ارائه کرده است. علامه طباطبایی در المیزان نیز به آن اشاره کرده و همین طور، استاد بزرگوار می‌ملا سلطانعلی گنابادی در تفسیر بیان السعادة در وجوه اعراب و قرائات اول سوره مبارکه بقره که پنج آیه است، ۱۱/۴۸۴/۲۰۵/۷۷۰/۲۴۰ وجه ذکر کرده است و از آن به عنوان یکی از وجوه اعجاز قرآن یاد می‌کند. به هر حال، در فاز آینده پایگاه، آیات را در این بخش به همه یا تفاسیر مهم ادبی پیوند خواهیم داد.

مهم‌ترین کار ما در بحث اعراب قرآن، این است که می‌خواهیم ببینیم در قرآن چه تعدادی مفعول به است؟ چه تعداد، حال است؟ چه تعدادی تمییز است؟ مبتداهای قرآن چیستند؟ فعل ماضی مجهول صیغه اول، در قرآن چه تعداد آمده است؟ تعداد جمله‌های اسمیه یا فعلیه قرآن چقدر است؟ فعل و فاعل‌های قرآن چند تا است؟ و امثال این موارد که در بحث اعراب قرآن قابل مطرح شدن است. در حال حاضر، دو میلیون برچسب صرفی و یکصدوسی و هفت هزار برچسب نحوی داریم؛ منتها نیازمند یک موتور پیشرفته و ترکیبی هستیم که بتواند اینها را بازیابی و ارائه کند. فعلاً در حال نهایی کردن این موتور هستیم و تا این موتور ترکیبی و پیشرفته روی پایگاه سوار نشود، هدف عالی و اصلی ما حاصل نمی‌شود. در پرتو تحقق چنین هدفی است که می‌توانیم به تحلیل ادبی و زبانی رابطه‌هایی که میان اجزای صرفی و یا نحوی قرآن هست، پردازیم و نتایج جدیدی به دست آوریم و زمینه تحقیقات نوین را برای محققان و متخصصان فراهم کنیم و در واقع، نتیجه زحمات مفسران را که در حوزه تفسیر ادبی کار کرده‌اند، به بار بنشانیم.

امروزه بحث تحلیل زبانی، هستان‌شناسی و آنتولوژی از جمله مباحث مهم در حوزه متن کاوی و هوشمندسازی اطلاعات است که باید به آنها توجه شود تا در عمل، به وجوه اعجاز بیانی قرآن برسیم. اکنون، جای خالی چنین کارهایی احساس می‌شود و ما با این کار، زمینه تحقق و تکمیل آن را فراهم کرده‌ایم.

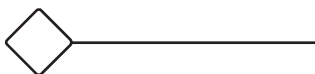
می‌کنند، معمولاً این نظر را دارند که ترجمه گویای سایر زبان‌ها را نیز در دسترس کاربران قرار دهیم. این کار، نیازمند پیگیری خود ما و همین طور، دفتر روابط بین‌الملل مرکز است تا ترجمه‌های صوتی معتبر سایر زبان‌ها را از کشورهای مورد نظر جمع‌آوری نماییم و در معرض استفاده همگان قرار دهیم.

تلاوت‌های مجلسی نیز طرفداران خاص خودش را دارد که در جامع تفاسیر، خیلی پرمخاطب بود. چون بنا داریم این تلاوت‌ها را با دسته‌بندی و مدیریت جدیدی ارائه کنیم، فعلاً در پایگاه عرضه نشده است. اشکالی که قرائت‌های مجلسی جامع تفاسیر دارد، این است که بعضی سوره‌ها توسط چندین قاری تلاوت شده است و تلاوت برخی سوره‌ها اصلاً در برنامه نیامده است. ما قصد داریم با ریزنی‌هایی که در دستور کار داریم، این اشکال را در پایگاه جبران کنیم و حتی‌الإمكان، یک دوره کامل قرائت مجلسی تمام قرآن کریم را از قاریان مهم جهان اسلام شناسایی کنیم و در اختیار کاربران و علاقه‌مندان قرار دهیم.

نکته‌ای که باید اینجا تأکید کنیم، این است که در بیشتر صفحات پایگاه که ضرورت داشته باشد، کاربر به قابلیت پخش صوت آیات دسترسی دارد و می‌تواند

بنده به عنوان مدیر گروه قرآن و بیست و پنج سال سابقه مدیریت در مرکز و حضور در تمامی نرم‌افزارهای قرآنی مثل نور الأنوار و جامع تفاسیر، عرض می‌کنم که محصولات قرآنی نور مثل نورالأنوار و جامع تفاسیر، توجه بسیاری از کاربران را به خود جلب کرده و جزء پرفروش‌ترین تولیدات نور هستند و از محصولات فاخر مرکزند

وضعیت پایگاه از نظر عرضه محتوای چندرسانه‌ای چگونه است؟

در جامع تفاسیر، شانزده دوره تلاوت قرآن در اختیار کاربران گذاشته بودیم و از سال ۱۳۸۳ به بعد که آن را تولید کرده بودیم، کاربران ما مرتب می‌پرسیدند که آیا تعداد صوت‌ها را افزایش می‌دهید؟ و در بخش چندرسانه برنامه، تغییر و تحولی ایجاد می‌کنید؟ پاسخ ما نیز به ایشان این بود که جایگاه اصلی صوت و فیلم و تصویر، پایگاه وب است؛ نه محصول دسکتاپ؛ به همین جهت، دلیلی برای چنین تحولی نداشتیم. اکنون به وعده خودمان رسیده‌ایم و در نسخه فعلی پایگاه، با بیست‌وسه قرائت از قاریان شیعی و سنی جهان اسلام شروع کردیم که در سه قالب کلی: ترتیل، تحقیق و تحدیر می‌باشد. همان‌طور که قاریان و آشنایان فن قرائت می‌دانند، هرکدام از اینها کارایی خاص خودشان را دارند. معمولاً هر ترتیل حدود سی ساعت، تحقیق حدود چهل و پنج دقیقه، و تحدیر نیز بین پانزده تا بیست ساعت زمان می‌برد. به توفیق الهی، در فازهای بعدی، صوت‌های دیگری را نیز در دستور کار داریم. تصور ما این است که پنجاه تلاوت را می‌توانیم به‌مرور ارائه کنیم.

فعلاً در پایگاه، ترجمه گویای قرآن نداریم. در نرم‌افزار جامع تفاسیر، یک ترجمه گویای فارسی (فولادوند) و یک ترجمه گویای انگلیسی (قرائی) داشتیم. در اولین فرصت، احتمالاً با ارتقای پایگاه، سه عدد ترجمه گویا به پایگاه اضافه کنیم. باید اضافه کنیم، مهمانان خارجی که از مرکز بازدید

در صورت لزوم، از این امکان بهره ببرد. همچنین، ما می‌توانیم امکان تکرار تلاوت آیات را نیز تعبیه کنیم تا حافظان قرآن هم بتوانند از پایگاه بهره‌مند شوند.

در مجموع، می‌کشیم بخش چندرسانه‌ای را به حدی تقویت کنیم که اقشار مختلف کاربران و تقریباً همه سلاقی را پوشش دهیم؛ البته همه این کارها، نیازمند کارشناسی‌های علمی و فنی است تا بعد از بررسی‌های لازم، بتوانیم پایگاه را به نحو مطلوب و شایسته، تجهیز و تقویت نماییم.

احادیث تفسیری پایگاه، از نظر کمی و کیفی چگونه است؟

تفسیر قرآن، روش‌ها و گرایش‌های مختلفی دارد که تا حدود بیست مورد شناسایی و معرفی شده است؛ مثل تفسیر: ادبی، روایی، قرآن به قرآن، موضوعی، فقهی، اخلاقی، عرفانی، کلامی و امثال آن. یکی از این روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، روش تفسیر روایی (در زبان شیعه) یا مآثور (در زبان اهل سنت) است. اثر و روایت، با هم تفاوت دارند؛ روایت، نقل قول معصوم(ع)

است؛ ولی اثر، اعم از آن است و شامل سخن معصوم و غیر معصوم می‌شود؛ یعنی شامل صحابه‌ای که در رکاب پیامبر بودند نیز هست؛ مثل: ابن عباس، ابن مسعود و یا ابی‌بن‌کعب. اهل سنت، از این صحابه اقوالی نقل کرده‌اند و آنها را به عنوان اثر قبول نموده‌اند و در تفسیر خودشان آورده‌اند و برای آن هم جایگاه ویژه‌ای قائل هستند؛ یعنی ارزشی که احادیث تفسیری امامان معصوم(ع) برای ما دارد، همان ارزش را مآثورات صحابه برای ایشان دارد.

در حال، احادیث تفسیری، ارزش خیلی مهمی دارد. برخی از تفاسیر روایی کهن شیعه، عبارت‌اند از: تفسیر قمی، عیاشی، فرات کوفی و تفسیر منسوب به امام حسن عسکری(ع). در اواخر قرن نهم، قرن دهم و اوایل قرن یازدهم، به دلیل ظهور و غلبه گروه اخباریون در حوزه‌های علمیه، تفاسیر روایی رشد و گستردگی بیشتری پیدا کرد و تفاسیر متعددی مانند: صافی، نور الثقلین، البرهان و کنز الدقائق نگاشته شد. به این تفاسیر، باید احادیث اسباب نزول تفسیرهایی همچون: مجمع البیان، میزان، نمونه، شواهد التنزیل حسکانی و اسباب النزول نیشابوری را نیز اضافه کرد. ما در مجموع، هفده دوره از تفاسیر روایی را در برنامه آورده‌ایم.

در این قسمت، احادیث تفسیری را به پنج دسته تقسیم کرده‌ایم؛ یکی، احادیث بیانگر فضایل است که فضیلت، ثواب یا خاصیتی را برای آیه نقل می‌کند. دوم، احادیث گویای اسباب نزول است که شأن نزول آیات را بیان می‌کند. سوم، احادیثی است که به تفسیر آیات اختصاص دارد. چهارم، شواهد است؛ یعنی روایاتی است که در خصوص موضوع یا مبحثی مشخص، به آیه یا آیاتی خاص استدلال کرده است. این نوع احادیث، مستقیماً تفسیری نیستند؛ ولی با تفسیر مرتبط‌اند. پنجم، احادیث موضوعی است؛ مثلاً روایتی است که بیانگر موضوع تقواست و در تفاسیر روایی،

The screenshot shows a web interface for Quranic studies. At the top, there is a search bar and navigation tabs for 'قرآن' (Quran), 'سوره‌نامه' (Surah List), 'ترجمه و تفسیر' (Translation and Interpretation), 'اعلام قرآن' (Quranic Signs), and 'فرهنگ موضوعی' (Thematic Dictionary). The main content area displays a verse from the Quran in Arabic: 'فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ' (37). Below the text is a morphological analysis diagram showing the structure of the words and their grammatical functions, such as 'فَأَزَلَّهُمَا' (verb), 'الشَّيْطَانُ' (subject), 'عَنْهَا' (object), etc.

آن را ذیل آیه‌ای که مربوط به تقواست، آورده‌اند؛ یعنی خود روایت، به آیه اشاره نکرده است؛ اما ما آن را با توجه به ارتباط موضوعی حدیث با آیه، ذیل آیه مذکور ارائه نموده‌ایم.

این دسته‌بندی، نخستین بار در نسخه اول نرم‌افزار نورالانوار ۲ آمده بود. بعد در جامع تفاسیر نور گنجانده شد که از دید کاربران مخفی بود. اکنون در پایگاه نیز آن را به همراه یک‌سری اصلاحات و پالایش‌ها عرضه کرده‌ایم و به‌نوعی دست به تولید و توسعه علم زده‌ایم و تمامی احادیث تفسیری مربوط به یک آیه را جمع نموده‌ایم و اگر همان آیه جایی تکرار شده باشد، مثل آیه «الحمد لله رب العالمین» که در شش جای قرآن آمده

مرکز با استفاده از فرمت‌های تخصصی، احادیث و آیات را به منابع و کتاب‌هایی که این آیه یا حدیث در آنها آمده، پیوند و ارجاع دقیق می‌دهیم. به همین جهت، وقتی کاربر یک آیه را انتخاب می‌کند، حجم انبوه و متنوعی از اطلاعات مثل: ترجمه، تفسیر، اعلام، احادیث و موضوعات مرتبط با آیه نیز در دسترس او قرار می‌گیرد. ان‌شاءالله در آینده، ما احادیث پایگاه نورحدیث و مقالات پایگاه نورمگز را نیز به پایگاه جامع قرآن پیوند می‌دهیم و مسیر تحقیق و توسعه دانش را برای کاربران هموارتر می‌کنیم.

پایگاه جامع قرآن با نرم‌افزار جامع تفاسیر چه ارتباطی دارد؟ به بیان دیگر، با وجود پایگاه، آیا دیگر نیازی به تولید جامع تفاسیر نور هست؟ پرسش خیلی خوبی است. بنده به عنوان متکفل این دو برنامه عرض می‌کنم که رابطه این دو، عموم و خصوص من‌وجه است؛ چیزهایی در جامع تفاسیر هست که

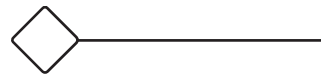
فعالاً در پایگاه نیست؛ مثل: تصویر، لغت‌نامه، کتابخانه، ارتباط متن با ترجمه تفسیر مانند ارتباط ترجمه و متن تفسیر المیزان. البته ما در پایگاه می‌توانیم تصویر و لغت‌نامه را اضافه کنیم و از این نظر، مشکل نداریم؛ ولی کتابخانه را نمی‌توانیم در پایگاه بیاوریم؛ چون ساختار پایگاه این اجازه را به ما نمی‌دهد؛ بلکه پیوند به پایگاه نورلایب می‌دهیم و کاربران می‌توانند کتاب را در آنجا ملاحظه کنند.

به‌هرحال، چون کاربران ما، به‌خصوص مهمانان خارجی، از ما مطالبه پایگاه جامع تفاسیر را می‌کردند، ناگزیر شدیم، پایگاه جامع قرآن را تأسیس کنیم تا پاسخگویی نیاز همه کاربران باشیم. ضمن اینکه روند نصب و راه‌اندازی نرم‌افزارهای نور، مثل جامع تفاسیر، برخلاف نظر برخی کاربران، به نظر ما سخت و دشوار نیست؛ ولی درهرحال، پایگاه ما دیگر نیازی به طی روند نصب و یا آموزش آن ندارد و

است، ما احادیث تفسیری آن را در همه جا در دسترس قرار داده‌ایم. این کار، باعث شده که در مجموع قرآن، تعداد آیه‌ای که هیچ حدیثی ذیل آن نباشد، به حدود پانصد آیه تقلیل یابد. امیدوارم در مراحل بعدی کار نیز بتوانیم، باز هم این مقدار را کاهش بدهیم و احادیث مرتبط با آیات باقیمانده را نیز پیدا کنیم.

کار دیگری که در پایگاه انجام شده، بحث پیوند احادیث و آیات در کتب است. توضیح اینکه ما در

در آینده قصد داریم تعداد ترجمه‌های قرآن را که فعلاً یکصدونه ترجمه است، به پانصد ترجمه افزایش دهیم که تقریباً نیمی از آن، فارسی است و بقیه نیز به زبان‌های دیگر است. همچنین، تلاش داریم تعداد کتب پایگاه را که الآن هزاروششصد تفسیر است، به سه تا پنج هزار جلد افزایش دهیم. در بخش چندرسانه‌ای نیز می‌کوشیم تلاوت‌های مجلسی و ترتیل را غنی‌تر کنیم

مثل پایگاه حدیث و قرآن که تأسیس شده و یا پایگاه جامع تاریخ، رجال یا فقه که در دست راه‌اندازی هستند، این نیاز روزبه‌روز شدیدتر می‌شود. مرکز باید از الآن به فکر توسعه و گسترش بخش وب باشد تا پروژه‌های در دست کار، روی زمین نماند و یا بیش از حد طول نکشد؛ چون فضای وب، برعکس محصولات دسکتاپی است و پاسخ‌گویی به نیاز کاربران و روزآمدسازی آنها، باید زود هنگام باشد.

چالش دیگر، بحث مالکیت معنوی آثار است. این مشکل، در محصولات دسکتاپی نیز وجود دارد. برخی آثار هستند که اجازه نشر در نسخه‌های رومیزی را دارند؛ ولی اجازه انتشار در فضای وب را ندارند؛ مثل ترجمه تفسیر المیزان. در حال حاضر، پایگاه نورلایب، از نظر تولید دیتا و بحث مالکیت معنوی و مباحث فنی، به‌نوعی حامی

کاربران بدون هیچ کاری، خیلی راحت می‌توانند به محتوای پایگاه دسترسی داشته باشند. ما در طراحی و تحلیل پایگاه، از نرم‌افزار جامع تفاسیر الگوبرداری کرده‌ایم؛ چون قصد داشتیم نسخه وبی آن را ارائه کنیم؛ اما کپی‌برداری نکرده‌ایم. در هر صورت، هر کدام اقتضات خاص خودشان را دارند که باید رعایت شود و ما در نسخه چهارم دسکتاپی جامع تفاسیر که در دست کار داریم، مطمئناً از تجربیات خودمان در زمینه پایگاه استفاده خواهیم کرد و نواقص نسخه دسکتاپی را رفع خواهیم کرد. جمع‌بندی عرایض بنده اینکه نرم‌افزار جامع تفاسیر نور و پایگاه جامع قرآن، مکمل یکدیگرند و وجود هر دوی آنها، برای محققان لازم است.

در مسیر کار خود، با چه مشکلات و چالش‌هایی مواجه بوده‌اید؟

یکی از مشکلاتی که در پایگاه قرآن داشته و داریم، نیازمندی مستمر ما به حمایت بیشتر تیم فنی است. یعنی توقع و درخواست ما این است که بخش وب معاونت فنی باید توسعه پیدا بکند؛ به این معنا که پایگاه گسترده‌ای مثل جامع قرآن، به یک تیم مستقل نیاز دارد. قاعدتاً برخی از همین برنامه‌ها و درخواست‌هایی که ما در همین مصاحبه مطرح کرده‌ایم که قرار است در فازهای بعدی ارائه شود، به دلیل وجود برخی محدودیت‌ها در تیم فنی این کار است.

بخشی از مشکلات ما نیز به موضوع آماده‌سازی دیتاهای قرآنی برمی‌گردد که آن هم به معاونت تولید مربوط می‌شود. ما فهرستی از تفاسیر ارائه داده‌ایم که باید تایپ شود، فرمت بخورد، تصحیح و آماده‌سازی شود تا بتوانیم در پایگاه قرار دهیم. هم‌اکنون ما سه هزار جلد تفسیر جدید داریم که برای آماده شدن و قرارگیری روی پایگاه، نیازمند حمایت جدی بخش وب معاونت فنی و بخش تولید دیتا در معاونت تولید است. با توجه به اینکه معاونت پژوهش مرکز بنا دارد برای همه گروه‌های علمی خود، یک پایگاه تأسیس کند،

جامع قرآن هدایت شوند.

کار دیگر ما، معرفی صفحات برای کاربران است. این نیز باعث می‌شود که آمار بازدیدکنندگان پایگاه افزایش یابد. در حال حاضر، صرفاً پایگاه نورلایب در صفحات خودش به ما پیوند داده است؛ یعنی وقتی کاربری در نورلایب هنگام استفاده از منابع، به آیه‌ای برسد، آن آیه به پایگاه قرآن پیوند داده شده و کاربر به این پایگاه منتقل می‌شود. برای افزایش مراجعه کاربران به پایگاه قرآن، لازم است پیوند خودمان را در نورمگز نیز تعبیه کنیم تا محققان هنگام مواجهه با یک آیه در

مقالات نورمگز، به پایگاه جامع قرآن متصل شوند. این قابلیت، هنوز در پایگاه جامع الأحادیث و حوزه‌نت نیز فعال نشده است. بدیهی است که این گونه ارجاعات، باعث بالارفتن رتبه پایگاه خواهد شد. اینها نیازمند یک سری پشتیبانی‌های فنی است که باید به وسیله تیم فنی وب انجام شود تا جزء پایگاه‌های پرمخاطب باشیم.

پایگاه جامع قرآن، در آینده چه تحولاتی را شاهد خواهد بود؟

در آینده قصد داریم تعداد ترجمه‌های قرآن را که فعلاً یکصدونه ترجمه است، به پانصد ترجمه افزایش دهیم که تقریباً نیمی از آن، فارسی است و بقیه نیز به زبان‌های دیگر است. همچنین، تلاش داریم تعداد کتب پایگاه را که الان هزاروششصد تفسیر است، به سه تا پنج هزار جلد افزایش دهیم. در بخش چندرسانه‌ای نیز می‌کوشیم تلاوت‌های مجلسی و ترتیل را غنی‌تر کنیم.

کار دیگری که در دستور کار داریم، افزایش رابط کاربری پایگاه از فارسی به زبان‌های رایج دیگر است. رابط کاربری در نسخه‌های دستکتایی، فقط از سه زبان: فارسی، عربی و انگلیسی، پشتیبانی می‌کند؛ ولی در نسخه وب، با توجه به گستردگی مخاطبان ما در عرصه جهانی، علاوه بر این سه زبان، باید زبان‌های بیشتری مثل: اردو، ترکی، روسی، فرانسه و آلمانی را نیز پوشش بدهیم.

برخی از کاربران سؤال می‌کنند که پایگاه جامع قرآن، نسخه وبی جامع تفاسیر است. پس، برای محصولات قرآنی دیگر نور مثل دانشنامه علوم قرآن یا فرهنگ موضوعی تبیان و المیزان چه کار می‌کنید؟ در پاسخ باید عرض کنم که هر گروه علمی در مرکز نور، یک پایگاه بیشتر ندارد. از این رو، ما همه پژوهش‌ها و تولیدات قرآنی مرکز را روی پایگاه جامع قرآن ارائه خواهیم داد.

هدایان القرآن وهدی و مؤعظة للمیت قین

بزرگترین پایگاه قرآنی جهان اسلام

جستجو در قرآن، ترجمه، تفسیر ...

اعلام: ۱,۷۰۱	تفسیر: ۲۶۰ عنوان در ۱,۵۸۸ جلد	ترجمه: ۱۰۹ عنوان
برجسب نحوی: ۱۳۷,۶۲۴	برجسب صرفی: ۲,۰۲۰,۵۱۰	موضوع: ۲۴۹,۱۰۲

و پشتیبان ماست؛ یعنی اگر کتابی اجازه نشر وبی داشته باشد و در این پایگاه بیاید، ما هم می‌توانیم آن را در پایگاه قرآنی خودمان عرضه کنیم.

میزان مراجعه و استفاده کاربران از پایگاه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

با استفاده از ابزارها و برنامه‌های ویژه که در اختیار داریم، این موضوع را ارزیابی و تحلیل و رصد می‌کنیم. میانگین روزانه بازدید کاربران از پایگاه، هم‌اینک بین هزار تا دو هزار نفر است. در برخی بخش‌ها، از امتیاز B و در بعضی قسمت‌ها، از امتیاز C برخورداریم. بدیهی است برای رسیدن به امتیاز A، باید تلاش بیشتری کنیم. با توجه به اینکه تنها چند ماه است از رونمایی پایگاه قرآن گذشته، این امتیازات هم خوب است؛ ولی توقع ما بیش از اینهاست. هدف ما این است که روزانه حدود پنج هزار نفر بازدیدکننده داشته باشیم. بدیهی است که برای این کار، باید سئوی پایگاه را تقویت کنیم. این مسئله، در دستور کار قرار گرفته است. از این رو، کلیدواژه‌های لازم را عرضه کرده‌ایم و یک سری کارهای تخصصی انجام دادیم تا کاربران بتوانند از طریق گوگل با جستجوی نام پایگاه و محتوای آن، به پایگاه

طبیعتاً دانشنامه علوم قرآن و یا فرهنگ موضوعی تفسیر تبیان و المیزان نیز در آینده به پایگاه اضافه خواهد شد. البته تفکیک علوم و دانش‌ها در محصولات دسکتاپی، خودش یک هنر است؛ ولی در فضای وب، قضیه فرق می‌کند و در دسترس بودن همه دانش‌ها، مطلوب کاربر است و فواید خودش را دارد.

همچنین، در صفحه اول پایگاه، مقرر شده که دو فضا در اختیار متکفل پروژه قرار بگیرد؛ یکی فضایی که در آن، آیات قرآن را به مناسبت ایام در پایگاه قرار خواهیم داد. دوم، فضایی است که به اخبار و تازه‌های قرآنی اختصاص دارد. روشن است که این قسمت، مخاطبان خاص خودش را دارد و ما می‌توانیم در آن به اطلاع‌رسانی در باره دستاوردها، آثار، تولیدات و فعالیت‌های قرآنی بپردازیم.

در پایان، اگر نکته‌ای باقی مانده، بیان بفرمایید؟
از جناب‌عالی و اعضای هیئت تحریریه و

دست‌اندرکاران مجله ره‌آورد نور تشکر می‌کنم که قبول زحمت نمودید و حوصله کردید و این گفت‌وگوی نسبتاً طولانی را تدارک دیدید.

واقعاً یکی از کمبودهای مرکز، این است که اطلاع‌رسانی‌اش متناسب با جایگاه آن نیست؛ یعنی ما از نظر دیتاها و بانک‌ها و منابع علوم اسلامی، نزدیک به قله هستیم؛ ولی متأسفانه این موضوع را به‌خوبی اطلاع‌رسانی نکرده‌ایم؛ حتی مؤسساتی که الآن در اطراف ما قرار دارند، از گستره فعالیت‌های پژوهشی و فن‌آورانه ما باخبر نیستند. طبیعتاً فصلنامه ره‌آورد نور، با این طور کارها می‌تواند به امر اطلاع‌رسانی مبادرت بوزد و زحمات و محصولات فاخر مرکز، به‌درستی و به شکل تخصصی، پوشش داده شود.

به نظر بنده، انتشار این طور مقالات در فصلنامه، لازم و شایسته است و ارزشش خیلی بالاتر از مقالاتی است که ارتباطی به دستاوردها و فعالیت‌های مرکز ندارد. به‌هرحال، این‌گونه ویژه‌نامه‌ها که به معرفی تخصصی محصولات نور می‌پردازد، بسیار درخور توجه و تقدیر است و من به نوبه خودم از شما تشکر می‌کنم.

مطلب دیگر، بحث سئو پایگاه است که باید کار جدی روی آن بشود و همیشه فعال و به‌روز باشیم تا بر مراجعه‌کنندگان ما افزوده شود و از دیگر پایگاه‌های مشابه عقب نمانیم. بنده خودم قصد دارم، پایگاه جامع قرآن را در مراکز دانشگاهی و مؤسساتی که در حوزه رشته‌های علوم قرآن و تفسیر کار می‌کنند و یا از طریق وسایل ارتباط‌جمعی مثل تلویزیون، ارائه بدهم. این کار، باعث می‌شود که کاربران و محققان بیشتری با پایگاه و توانمندی‌های آن آشنا شوند.

باید توجه داشت که در نسخه‌های دسکتاپی محصولات نور، اصلاح یا روزآمدسازی، خیلی سخت و زمان‌بر است؛ ولی در فضای وب، خیلی راحت و زود هنگام می‌توان پایگاه را اصلاح و به‌روزرسانی کرد و به رفع کاستی‌ها و تأمین نظر کاربران، مبادرت ورزید. به همین جهت، مرکز به داشتن پایگاهی مثل پایگاه جامع قرآن، نیاز داشت که بحمدالله تحقق عینی یافته است.

در پایان از همه مسئولان و دست‌اندرکاران مرکز، به‌خصوص ریاست محترم مرکز، آقای دکتر شهریاری، قائم مقام محتوایی و معاون محترم پژوهش، آقای راشدی‌نیا و نیز همکاران ما آقایان: فولادی، آسمانی، گرجی، الهی‌منش، یوسفی، عبادی و پورایوانی تشکر می‌کنم که با تلاش‌های خستگی‌ناپذیر و پیوسته خود، موجبات راه‌اندازی و فعالیت پایگاه جامع قرآن نور را فراهم کردند. امید است که این کار، به توفیق الهی مورد تأیید اهل‌بیت(ع) و پذیرش کاربران، علاقه‌مندان و محققان علوم و معارف قرآنی قرار گیرد. ■

در بیشتر صفحات پایگاه

که ضرورت داشته باشد،

کاربر به قابلیت پخش

صوت آیات دسترسی دارد

و می‌تواند در صورت

لزوم، از این امکان بهره

برد. همچنین، ما می‌توانیم

امکان تکرار تلاوت آیات

را نیز تعبیه کنیم تا حافظان

قرآن هم بتوانند از پایگاه

بهره‌مند شوند